

For Retten til Mat

Internasjonal menneskerettighetsorganisasjon for retten til å brødfø seg selv

Utenriks- og forsvarskomiteén
Stortinget
0026 Oslo

06.02.2015

FIAN Norges høringsinnspill til Stortingsmelding 10, «Muligheter for alle – menneskerettigheter som mål og middel i utenriks- og utviklingspolitikken»

FIAN Norge ønsker å takke Regjeringen for en svært viktig Stortingsmelding, som fremmer en rettighetsbasert tilnærming til utviklingspolitikken og mobiliserer støtte for FN-systemets menneskerettighetsarbeid.

FIAN Norge jobber for å fremme de økonomiske, sosiale og kulturelle rettighetene (ØSK), og retten til mat spesielt. Vi legger merke til at Regjeringen rettmessig trekker frem sult og feilernæring, og særlig den *kroniske* underernæringen, som den største helserisikoen på verdensbasis (s.39). Det er viktig at Norge viderefører strategien for matsikkerhet i et klimaperspektiv, som spesielt vektlegger retten til mat og ernæring. Videre er det svært gledelig at sivilsamfunnets rolle trekkes frem som spesielt viktig for å fremme en rettighetsbasert tilnærming i norsk støtte til matsikkerhet (s.40). Som en menneskerettighetsorganisasjon med lokale partnere i India og Nepal, ønsker vi også den økte oppmerksomheten om kasteproblematikk i internasjonale fora (s. 33) velkommen.

Likevel er det spesielt tre forhold vi mener Stortingsmeldingen ikke diskuterer godt nok og der vi er uenige med Regjeringens konklusjoner.

1) Norges ekstraterritoriale menneskerettighetsforpliktelser

Ved ikke å inkludere diskusjonen om Norges rolle som finansiell investor gjennom Statens Pensjonsfond (s.15) i Stortingsmeldingen, unngår Regjeringen en viktig debatt om Norges ekstraterritoriale forpliktelser (ETO). Internasjonalt er det en økt erkjennelse av staters ansvar for å påse at de selv og deres næringslivsaktører, ikke bidrar til brudd på menneskerettigheter uansett hvor i verden de opererer. Flere av FNs spesialrapportører understreker viktigheten av ETO, og spesielt har FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter gitt en rekke land, inkludert Norge, anbefalinger om hvordan de bedre kan etterleve disse forpliktelsene.

Regjeringen hevder derimot i Stortingsmelding 19, om forvaltningen av SPU:

«Imidlertid er det departementets vurdering at det ikke foreligger holdepunkter for å kunne konstatere at ØSK-konvensjonen pålegger statene et ekstraterritorielt ansvar for å overholde rettighetsbestemmelsene.» (s.91)

FIAN Norge ber Utenriks- og forsvarskomiteén om å etterspørre *hvorfor* regjeringen konkluderer med at de ekstraterritorielle forpliktelsene ikke foreligger.

2) Næringslivet og menneskerettigheter

Norge har lenge hatt en ledende rolle i FNs arbeid med næringsliv og menneskerettigheter.

"Menneskerettighetsrådet vedtok uten konsensus sommeren 2014 å etablere en arbeidsgruppe for å utvikle et internasjonalt bindende instrument for menneskerettigheter og næringsliv. Proessen med å utvikle et slikt bindende instrument vil kunne undergrave enigheten om UNGP, som er et unikt globalt kompromiss mellom stater, det sivile samfunn og næringslivet" (s. 55).

Lederen av menneskerettighetsrådets arbeidsgruppe for næringsliv og menneskerettigheter, Michael Addo, har derimot uttalt at dette nystartede arbeidet vil kunne videreutvikle og styrke arbeidet med UNGP (*UN Guiding Principles*). Igjen ber vi Utenriks- og forsvarskomiteén etterspørre *hvorfor* regjeringen mener denne prosessen vil undergrave UNGP. FIAN Norge ber komiteén om å oppfordre regjeringen til å gå inn i prosessen med et åpent sinn, og fortsette sitt engasjement for næringsliv og menneskerettigheter.

3) Tilleggsprotokoll til ØSK og Barnekonvensjonen

FIAN Norge er positive til at:

«Regjeringen vil arbeide for at økningen i arbeidsoppgaver blir fulgt opp med tilstrekkelige ressurser, blant annet gjennom å øremerke støtte til den avdelingen i OHCHR som bistår konvensjonsorganene.» (S 67)

Ut fra regjeringens målsetting om å fremstå som gjenkjennelig, tydelig og sentral internasjonal bidragsyter i menneskerettighetsarbeidet, hadde FIAN Norge forventet en avklaring om norsk ratifisering av tilleggsprotokollene til ØSK- og Barnekonvensjonen. Vi ber Utenriks- og forsvarskomiteén etterspørre *hvorfor* dette ikke er nevnt i Stortingsmeldingen.

Anbefalinger til merknader fra Utenriks- og forsvarskomiteén:

1. Anerkjenn og handle etter de ekstraterritoriale menneskerettighetsforpliktelsene ihht ØSK-konvensjonen. Dette innebærer:
 - a. en grundig diskusjon om våre ekstraterritoriale forpliktelser og en tydeliggjøring av det ansvaret norske myndigheter har når de opererer i utlandet.
 - b. oppfølging av ØSK-komiteens anbefalinger til norske myndigheter og SPU, om å foreta *human rights impact assessment* før, under og etter en investering

2. Støtte FNs nyetablerte arbeidsgruppe som skal vurdere muligheter for å stille næringslivet til ansvar for brudd på menneskerettighetene (ref. FNs resolusjon A/HRC/26/L.22/Rev.1).

3. Ratifisere tilleggsprotokollene til ØSK-konvensjonen og Barnekonvensjonen.

Med vennlig hilsen
Lovise Ribe
Daglig leder, FIAN Norge